

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR XXV.

Cena 25c

Received as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917.

Chicago, Ill., tork, 29. novembra (November 29), 1932.

Subscription \$6.00
YearlyUredniški in upravniki pospisi:
2857 S. Lawndale Ave.Office of Publication.
2857 South Lawndale Ave.
Telephone. Rockwell 4904

STEV.—NUMBER 281

ORGANIZIRANJE ENOTNE FRONTE V ANGLIJI

Važne diskusije v premijerjevem uradu o vprašanju vojnih dolgov. — Francija in Grška trdita, da ne moreta ponavljati svojih obveznosti v Ameriki

London, 28. nov. — Stanley Baldwin, Neville Chamberlain in sir John Simon so se včeraj ustali v uradu premijerja MacDonalda ter razpravljali o noti ameriškega državnega tajnika Stimsona, v kateri je slednji pozval Veliko Britanijo, naj ponavna svoje obveznosti v Ameriki, ki znašajo \$25,500,000 in zaprejo 15. decembra.

Na konferenco v premijerjevem uradu je bil pozvan tudi Walter Runciman, predsednik Britiske trgovske zbornice, ki pa ni prišel, ker so ga zadrali nujni opravki. Danes se bodo diskusije nadaljavale in prislikuje se, da bo britaka vlada v kratek čas ustavila odgovor in ga poslala Stimsonu.

Clan kabinetu se bodo posvetovali z voditelji liberalcev in laboritov, predno bodo odgovorili Stimsonu. Njihov cilj je organiziranje enotne fronte proti ameriškim zahtevam in političnim opazovalci pravijo, da se jim bo to posrečilo. Dejstvo namreč je, da laboriti kakor liberalci vodijo več let agitacijo za črtanje vseh vladnih obligacij v zvezi z vojnimi dolgov.

Odgovor Ameriki bo najbrž sestavljen v tem smislu. Velika Britanija bo skušala prepričati Združene države, da je revizija stalistične vlade potrebna. Ako bo Amerika zahtevala svoj funt mesec, bo občutile posledice na svoji lastni kozi. Delo lausanne konference, ki je odvezla Nemčiji breme reparacijskih plačil, bo uničeno, kar pomeni nov konflikt med Francijo in Nemčijo. Tak konflikt bi omogočil rehabilitacijo Evrope in vrnil v normalna trgovinska aktivnosti.

Pariz, 28. nov. — Tukaj se je razvil močan sentiment proti ponavni francoski obveznosti v Ameriki. Casopisje in uradni krogi naglašajo, da je vsež navdnežni prosperiteti, Francija vseeno ne more plačati \$19,261,432 Ameriki 15. decembra.

Francoška banka ima sicer veliko zalogu zlata v svojih shrambah, toda to ni državna banka kot domnevajo v Ameriki, temveč privatna kompanija, ki ima poseben charter do vloženih podlagi opravljati svoje posle. Sklad francoškega zakladništva v tej banki znaša le \$40,000.

Atere, Grška, 28. nov. — Grška vlada je v svojem odgovoru na poziv ameriškega državnega tajništva odgovorila, da ne more plačati obresti v vsovi \$440,000 na njen dolg v Ameriki, ki znaša \$12,000,000. V odgovoru Grška poudarja, da je posojilo, dasi je bilo napravljeno po svetovni vojni, porabila za finančiranje konstrukcijskih del.

Amazonke med ribami

Ann Arbor, Mich., 28. nov. — Dr. Carl L. Hubbs, zoolog na državnemu univerzu, je odkril novo vrsto rib ženskega spola, ki se pidecje neodvisno in so vsi potomci istega spola.

To odkritje, pravijo znanstveniki, bo najbrž rezultiralo v razviju idej o evoluciji. Ti čudni stvari spadajo v vrsto tropičnih rib, ki ne ležejo jajce, temveč mladiče.

Obravnavna proti teroristom od godona

Harlan, Ky. — Obravnavna proti voditeljem drhal, ki je pretepa profesorje in dijake Commonwealth kolegija ter jih izgnala iz države, je bila odgovorja, ker je zbojci zagovornik obtožencev. Profesorji in dijaki tožijo voditelje drhal za odiskodino.

Borba rudarjev v Oklahoma

Boj traja že tri meseca. Unije se branijo priznati tri večje kompanije.

McAlester, Okla. — Priznanje unije in \$3.75 dnevne plače sta glavni zahtevi oklahomskih rudarjev, ki so na stavki že tri meseca in se morajo boriti proti vsem zaprekam, ki so karakteristične za to industrijo. Skoraj vsi manjši operatorji so se že podali, upirajo se le še tri močne kompanije, ki obratujejo štiri premogovnike, kjer je stavka še v teku.

Situacija je dnevno bolj napeta, odkar so operatorji dobili injunkcijo, ki prepoveduje vsakrino piketiranje. Ker se rudarji niso zmenili za odlok sodnika Hal Johnsona iz okraja Shawnees, jih je bilo na en mah arrestriranih 175 na povelje načelnika državnega kriminalitevne biroja Rayja, ki je z njimi napolnil državo ječo v tem mestu.

Simpatije ljudstva so na strani stavkarjev, ne pa državnih oblasti razen načelnika delavškega departmanta, ki je te dni apeliral na operatorje, naj sklenejo mir z rudarji.

Figuerua je izjavil, da mnogo južnoameriških držav poseguje dokumente, ki dokazujejo, da je Moskva v zadnjih desetih letih napela vse sile, da dobi kontrole nad delavškimi organizacijami v Južni Ameriki in da ima veliko število svojih agentov v vseh državah.

List "El Diario Ilustrado" konservativni časopis, piše, da je Figuerua z naznanilom o sklicanju konference priznal, da se nobena posamezna država ne more sama boriti proti komunistični nevarnosti in da je za to potrebna skupna akcija in kooperacija. To pokazuje zlasti republike Čile, ki je prepovedala dirjenje komunističnih doktrin, klub temu pa je v deželi na delu veliko število sovjetskih agentov.

Vprašanje, v kateri uniji najpridajo — star ali Progresivni — ne igra v tem boju nobene vloge. Glavno je, da smo organizirani, pravijo rudarji. Znano pa je, da ima Lewis izredno malo pristašev med njimi. Ko se je pred par leti odcepil illinoiski predstavnik, da vloži v drugi distrikte od mednarodne organizacije, so oklahomski rudarji upali, da se gibanje razvije tudi v drugih državah. Za takrat so priceli s kampanjo za ponovno organiziranje, ki pa je po spravi med Walkerjem in Lewisom zastalo in zadnjo spomlad zopet oživel.

Organizirane delavštive protestira

Zahtevajo, naj država odpravi zastonjeno volo pri gradnji in popravljanju cest.

Sacramento, Cal. — (FP) — Organizirano delavstvo v tej državi je posalo ostre proteste governerju Rolphu, v katerih nagnata opozicijo proti "prostim" šotoričam za brezposebne delavce. Država je namreč postavila veliko število šotorič za brezposebne delavce, ki prihajajo v Kalifornijo iz drugih držav. Ti morajo graditi in popravljati državne ceste in prejemajo hrano in stanovanje. Med temi brezposebnimi je mnogo izčrpanih delavcev. Država plačuje celo jetnikom, ki so zaposleni pri gradnji cest, 30 centov na dan, dokim morajo brezposebni delati zaston.

Država je postavila v zadnjih mesecih nad sedemdeset šotorič za brezposebne. Vsaka kampa ima prostora za 20 delavcev. Za vzdrževanje šotorič je državni departement za gozdove appropriiral \$400,000.

Rudar obsojen

Harijan, Ky. — Rudar Virgil Hutton, ki je bil obtožen umora nekega čeplija, ko ga je slednji skušal arretirati, je bil spoznan krimiv in obsojen na pet let zapora.

Pobijanje komunizma v Južni Ameriki

Boj traja že tri meseca. Unije se branijo priznati tri večje kompanije.

Cileki premjer bo pozval južnoameriške države na konferenco, ki bo raspravljala o načrtih za pobijanje prevratne propagande.

Santiago, Chile, 28. nov. — Premier Javier Angel Figuerua je včeraj naznal, da bo posabil reprezentante južnoameriških držav na posebno konferenco, "katera naj bi podvzela kraljevo proti komunistom, prepovedala vstop sovjetskim agentom v te države in izdelala načrt za satiranje prevratne propagande.

Tročljuje, govor o ruski revoluciji

Policija zastražila dvorano v bojazni pred sovražnimi demonstracijami.

Copenhagen, Danska, 28. nov. Leon Trockij je včeraj imel svoje prvo predavanje, odkar ga je Stalin, diktator sovjetske Rusije, postal v ingenjorstvo. Predavanja se je udeležilo krog 2,500 in se je vršilo v veliki športni palaci, ki so jo zastražili močni policijski kordon.

"Politično sem še vedno komunist — starost me ni rešil," je izjavil Trockij v uvođenju predavanja o ruski revoluciji.

Komunisti so skušali organizirati demonstracije, da tako vzbudijo pozornost načrta, kar pa je policija prepričila. Poleg toga je bilo pripravljeno tudi vojaške čete na akcijo, ako bi to zahtevala potreba.

Trockij je prisel v Copenhagen na povabilo Danske unije socialističnih držav. Pred predavanjem je podal vsebinsko avto na telefonu v London, od tam pa so jo po radiu oddali v Ameriko. Danske avtoritete niso dovolile, da bi Trockij govoril direktno z danske radiostanice. Za ta govor je prejel bivši sovjetski voditelj \$1,500, od neke ameriške filmske družbe, za katere je rekordiral svoj govor, pa nadaljnji petisoč doljarjev.

V svojem govoru, ki je bil poslan v Ameriko, je Trockij primjal rusko rezolucijo s civilno vojno z namenom, da upraviči visoke stroške te revolucije.

Trockij je bil simpatično sprejet, ko se je pokazal na platformi v športni palaci. V prvem delu predavanja je odtiral dve ruski revolucionarje — prvo, ki je rezultirala v strmoljavljenju carizma v marcu 1917, potem pa oktobarsko boljševske revolucije, ki je rezultirala v ustavnovitvi sovjetske vlade. V drugem delu se je bavil z vprašanjem, da li je oktobarska revolucija dosegla svoje cilje in namene, na katere je odgovoril pritrjevalno.

Mestni svet, ki je v rokah notranjih Varejev mašine, je pred tem zavrgel kakega pol dučata predlog za obdavčenje veleslovnosti. Mesto je bankrotne vsied ogromne korupcije, ki ne zaostaja ne za tamanjko nit za Cermak-Thompsonovo v Chicagu.

Proti tej predlogu se je dvignila centralna delavska unija in drugo delavško ter liberalno skupino. Centralna unija uprizorisala demonstracije pred mestno hišo, ko bo zadeva zopet prišla na dnevni red.

Načrt kritizira tudi bivši dušan Mackay, ki pravi, da je "ta dušek napravljen direktno proti delavcem z namenom, da se protektiva bogatine pred večjim obdavčenjem. S tako zakonodajo se izvole le nemire in vodi do revolucije."

Mestna administracija je zagonila, da bo znižala plačo mestnim uslužencem za nadaljnje 25%, ako ta načrt ne bo sprejet.

Prednredni namen tega davka je pritrjevanje Varsje, da ojači svojo mašino, ki je zadnje davek zasečela nekoliko popuščati.

Krvavi izgredi v Bolgariji

London, 28. nov. — Časopisna agencija Reuter poroča, da je bilo večje število ljudi ranjenih v Sofiji, Bolgarija, ko je policija otvorila ogren na mnogočico, ki je organizirala protestne demonstracije proti neuljaski pogodbi, ki je bila sklenjena po svetovni vojni. Na podlagi te pogodbe je bila Bolgarija razorenja obsojena na plačitev visoke odškodnine, poleg tega pa je moral odpustiti vsej delavnosti. Ti bodo predstavljali krog 2.5% članstva v kongresu.

Stirinjski unionistov bo sedejo v priznajanem kongresu

Washington, D. C. — Eksekutivni svet Ameriške delavške federacije je poročal konvenciji, da bo imel novi kongres 14. januarja. Ti bodo predstavljali krog 2.5% članstva v kongresu.

Zavarovalniški biznis cvete

New York. — Stroški ljudi, ki so zaposleni v zavarovalniškem biznisu, se je povečalo za 88 odstotkov v zadnjih desetih letih.

Mestna vlada lopnila po delavcih

Poletki zunanjji minister vidi v ratifikaciji veliko pridobitev

Varsava, 28. nov. — Poljska vlada je včeraj ratificirala nenapadno in mirovno pogodbo, ki je bila nedavno sklenjena med njo in sovjetsko Rusijo. Predsednik Moščicki je podpisal zadevne dokumente in s tem je pak vstopil v veljavno.

Pogajanja med Poljsko in Sovjetsko unijo glede ekonomike planiranja, da se prepreči stradanje in izlučki red iz obstoječega kaosa, so ali skeme za raztegnitev racionalizacije ali pa načrti za ustanovitev fašizma, pravi Scott Nearing.

"S propozicijami za večjo ekspanzijo racionalizma nameravajo početi obstoječi ekonomski sistem, napraviti ga bolj sposoben, da bo nosil večje profite posodujecem razredu, s fašističnimi akciami pa hodev podrečje vrhovne delavštve v sredini vsebine vladavine,"

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri pravi, "da smatra ratifikacijo nenapadne pakta za velik uspeh tako za Poljsko kot za sovjetsko Rusijo, ker je bila s tem ustvarjena podlaga za temnejše priateljske odnose med obema državama.

Poletki zunanjji minister Beck je napravil časopisnim poročevalcem podali izjavo, v kateri

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILCI IN LASTNINA SLOVENIJEV NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovenski Narodni Društvo Sodobnosti

Narodnačna: za Združeno državo (New York) in Kanado \$4,00 na leto; \$2,00 na pol leta; \$1,00 za šest mesecev; za Chicago in Cleveland \$7,50 na celo leto; \$7,50 na pol leta; za Kanadsko \$2,00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago and Canada \$6,00 per year, Chicago and Cleveland \$7,50 per year); and foreign countries \$2,00 per year.

Cena članov po dosegovem—Rokodeli se ne vrata.

Advertising rates on application.—Manuscripts will not be returned.

Nadom na vse, kar ima stik s Slovenci.

PROSVETA

2557-29 South Lorain Ave., Cleveland, Ohio.

MEMBERS OF THE FEDERATED PRESS

138

Daten v obiskovalci, na primer (Out. 25, 1937), poter vrednost inova na naslovu posneti, da vam je z tem delom nepravilno. Posvetite jo pravilnosti, da se vam ne bo očitelo.

Fašistično "dobro srce"

Pred par tedni je ameriško hlapecovo časopisje objavilo "zgodovinsko važno vest" in Italije. Razume se, da je bila "zgodovinska važnost" poudarjena v originalnih poročilih iz Rima in ameriški tisk je to red enostavno pogrešal. Vests je naznana, da je Mussolini podelil amnestijo velikemu številu jetnikov.

Mussolini se drži psihologije krenutih vladarjev. Ob vsaki obietnici kakršega cesarstva dogodka v vladarski hiši je vladar pomiloval neko število jetnikov, seveda z namenom, da bo povelenje dogodka v vladarske osebe vedno. To dela tudi fašistični diktator Italije. Ob desetletnici fašizma in poleg raznih drugih ceremonij je bilo tudi pomilovanje jetnikov v programu.

Najnvišji ljudja, ki so pridakovali, da bo Mussolini na široko odprti italijanske ječe in kauzanske kolonije na otokih ter dovolil svobodo glavnim političnim jetnikom, bodo se počakali. Amnestija je fara, kolikor se tudi kolikor aktivnih protifašistov, ki se nadejo "poboljšati," to se pravi, da nadejo ničesar preklicati in se odpovedati nadaljnemu boju proti tiraniju fašizmu.

Vsi načelniki protifašistični vojnik (socialisti, komunisti, republikanci, jugoslovenski nacionalisti v Primorju) ostansajo v zaporu: sploh je med temi zelo malo omlih, katerim so znali zaporni kazeni. Prav tako je Mussolini ignoriral vse one svobodoljubive Italijane, ki so pogbenili v tujezmestvu; ti so sploh ignazni "za vse večne čase" in Italije—in če bi jih fašistična vladu tudi zločin in svoboden si—ampak pre morda biti fašist!

Amnestija velja v ogromni večini za navadne zločincev—in za one malenkostne politične kaznjenice, ki svečano prispelejo, da ne bodo nikdar več dignili prsta proti fašizmu. To je fašistična amnestija! S slično amnestijo se je Mussolini postavil že leta 1922, ko je "velikosrčno" izpustil iz zaporov veliko število omlih navadnih zločincev, ki so bili prej na ta ali oni način aktivni v fašistični organizaciji. Torej, če si fašist, si lahko tudi zločin in svoboden si—ampak pre morda biti fašist!

Fašistični haljalu gleda amnestije ni vreden piščavega boba. Navadna fara in pesek v oči. Kljub temu, da italijanski fašizem ob svoji desetletni vpije, da je "nepremagljiv" in da bo v prihodnjih desetih letih vse Evropo fašistično, Italija pa voditeljica Evrope—je Mussolini pokazal baš s svojo amnestijo farso, da je že vedno na prekleto slabih nogah. Dokler je v fašistični Italiji ne tlače in tigoče—nične ne ve pravega števila političnih jetnikov v zaporki in na kazenskih otokih, je to najboljši dokler, da se Mussolini bojiti ljudi in za nobeno ceno jim ne bo dal svobodo.

Kjerkoli so politični jetniki, tam je nekaj narobe. Kjerkoli so politični jetniki, tam razmera niso zdrave. Kjerkoli so politični jetniki—tam je huda bolezna v vadi. Kjerkoli so politični jetniki, tam ni demokracija—tam je diktatura v tej ali oni obliki. In vsaka diktatura je politična ter socialna bolezna!

Kadar Mussolini ali katerikoli diktator govori o amnestiji za politične jetnike, se grdo noreče. Amnestija je pomilovanje in to velja le za zločince, ki so res nekaj zakrivili. Politični jetniki niso nobeni zločinci. Človek, ki se kjerkoli boriti proti tiraniju in za svobodo, je junak, ne pa zločinec. Boj za svobodo—za resno svobodo—je najvišja dolžnost sihernega razumnega in resnega človeka, in kdor osmadi to dolžnost za zločin, je sam najvišji zločinec.

Politični jetniki v Italiji in drugod ne potrebujejo—niti ne pričakajo—nobenega pomilovanja. Vse, kar potrebujete, je osvoboditev in povrnitev škode, ker so bili oropani osebne svobode, če je sploh kakšna povrnitev mogoda. Kadar pada fašizem v Italiji—in najmanjšega dvoma ni, da pada prej ali sicer—teden pride osvoboditev za politične jetnike, obenem pa pride obračun za Mussolinija in njegove vodilne fašiste. Največji zločinci v Italiji so danes v sedlu Italije in bodoča italijanska demokracija bo njihov sodnik.

Vsaka pomilostitvena akcija nedolžnih žrtv po zločincih je goło norčevanje iz poštenih ljudi. Zločinski diktator se lahko pobrati z navadnimi morilci, tatoi in goljuji vase, vrste—nikdar pa se ne bo pobrati s pravimi nasprotniki svoje diktature. Kajti to bi pomenilo, da je njegov diktaturi odzvonilo in da on moleduje za pomilovanje!

Mussolini lahko vede javnost z amnestijami—toda sam najje ne pričakuje!

Glasovi iz naselbin

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Gledate imenitne organizacije Taxpayers Advisory Council je bilo na tem mestu že ponovno poročano. Torej, gospodi se je posrečilo proti s svojim referendumom, pa ne, ker je ljudstvo tako hotelo, temveč, ker velika večina tega vprašanja ni razumela. Tako so velepatrioti dosegli za sebe stotisoč dolarjev prihrankov na davkih, malih hišnih posestnikov pa od 5 do 15 dol. Katare pa bodo plačali nazaj v trojni meri pri plačevanju davka za javno okrobo brezposelnih. Torej macek se le pride, v nekaterih slučajih pa ga ne spomembni volilci že imajo. Na primer: mestna zdravstvena postaja Keehnan Health Clinic, kjer prejemajo revni sloji brezplačno zdravniško oskrbo, ne more kupiti X-ray stroja za brezplačno preiskavo revnih bolnikov. Mestni svet je bil prisilen začeti s štedenjem takoj in začel je — tako so volilci dolili.

In kdo je zakrivil to napačno razumevanje in tolmačenje referendumu? Buržavno časopisje, katero je v stvari ali molčalo ali pa jo pojasnjevalo s stvarno bogatih spekulantov. Med te spada seveda tudi tujeskočno časopisje našega mesta, ki načadno zastopa "Interess ljudstva" in za tem, da mu ne pove resnice . . .

Vidite, v Clevelandu so resili vprašanje dnevnika Prosvečenja. — Imenitna ideja! Kako, da nismo prilili na to misel po drugih našembinam? Samo dva urednika iz velike skarje — kakor v Clevelandu, pa bo dnevnik rešen. Pisatelji pa naj pokažejo romane, povesti in znanstvene razprave in same rodoljubnosti in — stradajo. O domovina, kakor velike odrešenike imajo!

In nepolitična naj postane Prosveta! Kako se to pravi? Depolitizirana — takole po okusu očnih, ki bi radi vzgajali hlapec. Nekateri ljudje ne marajo po politiki, ker želijo, da bi Prosvečenje postal igrača raznih šteberjev. V kalnih vodah bi radi ribarili in reševali narod—tisto dobrošeno, naravno ljudstvo, to je po njih okusa.

Dnevnik naj torej ostane, toda, da se mu obstanek omogoči, morski šrivovati principe in ideale. Ne gre za vsebino, temveč za papir. V Clevelandu so izvrzali čudes, zakaj ga ne bi v Chicago? Glavno je, da je ljudstvo zadovoljno, zato se mu da kar hoče, ne to kar mu koristi.

Zato naj postanejo uredniki skarje simbol našega napredka, pa si bomo zagotovili slavospev vseh naših vodilnih rodoljubov.

Vidite, se bodo biti časopis prijavljubljen, se ustrezljivo ne smemo oskrati na tisto prednost takovsnih izobražencev, ki dajajo razumevanje in preiskavo Einstainovi teoriji, o protopisani, atomih ali celo o socialistu: oskrati se mora na sposobnost in spoldostni povprečni okus zdravja duševno stopnjo mase.

Da bo Prosvečenje zadovoljila "širšo" krog, naj upošteva uređenstvo predvsem priljubljenost novic. Zato bi bilo koristno, uvesti posebni del za novice in za naselbine. Za zagotovitev takih novic naj bi se plačalo priznane nagrade, namesto, da se posilja denar takim pisateljem in prepukamo, da nas vlaže manjšina. Želim vsem demokratom veliko piva za prihodnjo štiri leta.

Akoravno ne bo kruha, glavno je, da ga pijemo, pa je vse dobro. Drugič bodo pa volili socialisti, ako demokrat ne bo naredil nit. Taki so bili odgovori.

Kaj smo se vrnili (z avtomobilom, seveda), smo našli horabočno občutno miso, gdeč je sasvoj.

"Kaj smo se vrnili (z avtomobilom, seveda), smo našli horabočno občutno miso, gdeč je sasvoj.

Občutno

Vesti iz Jugoslavije

(Izvorna poročila iz Jugoslavije)

Ljubljana, 10. nov. 1932.

Zborovanje delavske zbornice

Plejarna skupščina Delavske zbornice za Slovenijo bi se morala vršiti vsako leto, toda ob nastopu diktature je minister za socialno politiko odgodil zborovanje. D. zbornice in še zdaj je bila plejarna skupščina spet dovoljena. Zborovanje se je vršilo 30. oktobra. Udeležitev so se ga poleg delegatov tudi vse strokovne frakcije, tako Narodni klub, Strokovna komisija (centralna slovenska socialistična strokovna organizacija) in Klub krščanskih socialistov.

Zborovanje je otvoril predsednik Delavske zbornice za Slovenijo, sodrug Melhior Cobal, ki se je spominjal desetletnico obstoja zavoda. Dne 6. januarja letos je poteklo deset let, kar pošlju Delavska zbornica. Najprej je poslavala kot začasna zbornica, da pripravi pravila in izvede volitve. Pravile pa so bila potrjena še avgusta 1925 leta. Delo zbornice je določeno po pravilih. Med glavne naloge spadajo študijsko delo. Statistični studijski oddelki proučujejo vprašanja o delovnih razmerjih med delavci in delodajalcem. V tem pogledu je izdala zbornica že mnogo knjig in brošur s tem statističnim materialom. Tako je izlaščena o gospodarski in socialni strukturi pri nas, o naši tektinilni in železni industriji, o potrošnji delavskih družin, o mezdni statistiki in davčnem vprašanju, o brezposelnosti v Sloveniji, o delavskem zavarovanju itd. Druga važna naloga zbornice je sodelovanje v međunarodnih gibanjih. Pri vseh sporih med delavci in delodajalcem je Delavska zbornica posredovala, zdaj z večjim, zdaj z manjšim uspehom. Zbornica je tudi sodelovala pri ustanovitvi javnih borz del, ki jim pripada tudi skrbstvo za brezposelne. Iz svojega proračuna je zbornica izdala dolj 950.000 Din, torej skoraj milijon Din za podporo brezposelnim. Zelo agilen je tudi prosvetni oddelek zbornice. Dve veliki javni knjižnici imamo v Ljubljani in Mariboru, ki imata skupno blizu 19.000 knjig in sta izposodili delavcem in nameščencem do danes 313.000 knjig. V Ljubljani, Mariboru in Celju je zbornica pomagala ustanoviti javne kuhinje, kjer prejemajo delavce in nameščence po zelo nizkih cenah okusno hrano. Prav tako je pomagala borzam dela, da si čimprej zgradijo svoja poslopja z delavskimi zavetnimi.

Blagajniško poročilo je podalo Celeste. Predložil je proračune za tri leta, ker v tem času ni bilo nobene plejarni seje. Iz računa izgube v dobičku za leto 1930-31 je razvidno, da je med izdatki glavna postavka stroškovni račun; za upravo, osebe in materijalne izdatke, zavarovanje nameščencev in hib, potne stroške, seje, honorarje so izdal tisto leto nad 1 milijon 240 tisoč dinarjev, docim so postavke za socialne in kulturne nameščence v tem razmerju precej majhne (za brezposelne 104.000, za kulturna društva 101.000 Din!). To so zastopniki strokovnih organizacij grajali. Proračuni so bili formalno sprejeti.

Tajnik zbornice Filip Urvatnik je poročal o nakupu palače, v kateri je nastanjen urad Delavske zbornice in v kateri imajo svoje pisarne razne delavske kulturne in strokovne organizacije vseh sort: socialistične, klerikalne, narodno socialistične itd. Palača je bila sprva last mestne občine. Zbornica pa jo je letos odkupila za 7.262.877 Din ter je v njej najavlja pri Mestni hranilnici podstotno dolgoročno posojilo v znesku 3.215.000 Din, vredno 100 letih. Javna borza dela gradila poslopje z zavetščem ter se bo zato izselila iz palače Delavske zbornice, zato se vodimo zbornice trudi, da bi pridobili Bratovske skladnico, ki bi ji lahko tudi cel trakt pa-

Zahaja debata se je vnela pri razpravi o pravilniku za izdajanje podpor brezposelnim. O tem je poročal Žužek. Novi pravilnik predvideva izjemne podpore, ki jih nakazuje tajnik zbornice sam kot podpore potupočim delavcem v hrani, prenosilcu in plačilu pa otočna bosanska; in tam za-

daj slovenske šole? Pa rojanska "Zarja" s svojimi prireditvami, a poleg nje vsa ona masa naših železnica, ki so imeli svoje glavno taborišče v Rojanu, in financa in končno vso ono tako zavedno rojansko ljudstvo tja gori po "Scalli santi," pa do Piščancov, do vrha Konkonela in stare opense ceste? Bilo je res med njimi ostankov nekdanje "cikirije" in pa kak renjikolski prilej, toda to je malo zaledje: Rojan je bil slovenski! Danes pa pravi "Popolo di Trieste", da je Rojan "pomeščenjan," kar naj bi vsekakdo pomenjalo — počitljivanje!

List pravi, da so bili Rojančani že od nekdaj nasprotni Italijanskemu nacionalnemu pokretu, kar je zlasti pokazal upor "baccolov" (okolišanske garde) leta 1868. To nasprotje da so zasejali duhovniki, ki so hujaskali preprosto okoliško ljudstvo proti italijanskemu meščanstvu. Italijansko meščanstvo je tedaj sposnalo, da je bilo preveč ponustljivo, in da je treba zapetavzeti opuščene postojanke. Toda dvajset let pozneje je bil Rojan še v rokah slovenskih ali slovenofilskih duhovnikov, žola je bila slovenska in ves dol je kaže protitalijanska častva." Občina je začela popravljati stare znamke, ustanovil se je italijanski otroški vrtec, potem italijanska ljudska šola, za župnika je bil imenovan don Jurica (don Giorgi), "ki je nemudoma pognal iz cerkev politiko svojih prednikov in svojih slovenskih kapelanov; a največ je pripomoglo razširjanje mesta proti Rojanu, ki pa ga je zaustavila svetovna vojna. V prvih časih po vojni se ni storilo nič, še fašizem je storil, kar je bilo treba.

Fašizem ima zaslugo, da je presekal manjšinsko vprašanje, češ, da je v Italiji absurdno govoriti o narodnih manjšinah. Italijanski zakon pozna samo dve vrsti državljanov: italijanske in tute. Italijanski državljani imajo vsi enake pravice in dolžnosti pa naj so kateregakoli pokljena (71). Fašizem je že leta 1923 rešil šolsko in jeskovno vprašanje. Odpravila se je "absurdnost slovenske šole, ki je rabila le kot pretveza nekaterim političnim profesionistom in panslavistični propagandi." In tudi v rojanski cerkvi se je "nopravil red." Potem pa je prisla občina s svojimi institucijami in razne ustanove, mesto se je razširilo do Rojana, zgradili so se celo novi predeli, odprle nove ulice in Rojan se je pomeščanil. Danes šteje 11.450 prebivalcev.

Nove sprememb slovenskih pravimkov

"Rojan je dal od vsega začetka močan prispevek italijanskiemu nacionalnemu pokretu, po odrešenju pa fašističnemu. In sedaj se v Rojanu nihče ne spomina časov, ko se je peščica bunjev državila iz tega kraja podatati protitalijanske izjave. Po zaslugu fašizma je tudi rojanski dol zoper popoloma naš!"

Malo čudne so res te fašistične "ustvaritve." Rojan je torej "pomeščenjan," je "zoper popoloma njihov!" Ko vendar nikdar ni bil njihov, kakor je priznal zgoraj sam "Popolo," trdeč, da so bili Rojanci že od nekdaj nasprotni Italijanskemu nacionalnemu pokretu. Rojan, ki je bil pred 10 leti še slovenski, naj bi bil sedaj popolnoma italijanski! V 10 letih menda vendar ni izumrl vse slovenski Rojen in se niso naselili v njem sami Kalabriči?! Ce ne drugemu je vsaj nam slovenskim Tržačanom fašistična "ustvaritev" ne razumljiva!

Agitirate za Prosveto!

Tržaško fašistično časopisje objavlja sedaj, za desetletnico fašističnega režima, dolgovzene opise vsega, kar je fašizem "ustvaril" v prid tržaškemu prebivalstvu. Tako je "Popolo di Trieste" med takim "ustvaritevami" navepel tudi "pomeščenjanje rojanskega dela."

Kdo starih naših Tržačanov, sedaj večinoma razkropljenih po vsej Sloveniji, se z radostjo ne spominja nekdanjega slovenskega Rojana z njegovim "državom pri cerkvi" in sokolsko telovadnicijo, ki je potem tam v 1920 neke noči "sama začela goreti;" pa rojanske cerkve, v kateri je dal njen italijanski župnik Jurica, sedaj "povimljen" don Giorgi, v zasebnih slovenskih župljahnov cerkvih strop poslikati s samimi petrožarnimi italijanskimi zvezdami, iz katere je orila vesela slovenska pesem naših fantov ali pa otočna bosanska; in tam za-

IZ PRIMORJA

Fašizem na Krasu in Pivki

Po odredbi tržaškega pokrajinskega tajnika je fašistični inspektor na Krasu, znani centurion Grazidi inspiriral delo v kraških fašističnih organizacijah. Doslej je bil v Košani, St. Petru, Slavini, Postojni, Hrenovici, Senožečah, Vremah, Divači in Lokvi. Po pregledu aktov in poročil je dal zastopnikom posameznih fašijev navodila za nadaljnjo fašistično akcijo med ljudstvom.

Po fašističnih podatkih obstaja v tržaški pokrajini poleg tržaških 21 fašijev in sicer v Postojni, Slavini, St. Petru na Krasu, Hruševju, Hrenovici, Senožečah, Košani, Vremah, Divači, Lokvi, Selani, Dutovljah, Tomaju, na Nabrežini, v Zgoniku, Velikem Repnu, pri Sv. Kriku, na Proseku, v Gropadi, Bazovici in Dolini. Posamezni fašiji imajo v okoliških krajih še svoje sekcijske. Ob desetletnici režima namavljajo tri imed teh spremestiti v samostojno fašijo, in sicer sekcije v Smiljeh nad Postojno, v Bukovju in Stjaku.

Pedesen novih osnovnih sol

Na prizadevanje šolskega akademista fašistične stranke ter vseh mogičnih instanc, ki streminijo po čim večjem in nagnjem po italijančenju, vseh obmejnih pokrajin, je rimske prosvetno ministristvo te dni odredilo, da se z novim šolskim letom v posameznih slovenskih in hrvatskih krajih ob meji ustanovi 30 novih osnovnih šol. Te šole bodo otvorene na Morezinskom otoku pri Sv. Kancijanu ob Soči, v Zgoniku, Prebenku pri Osni, v Studenem nad Postojno, v Komnu, v Ravni pri Grgru, v Medani, Vedrlijanu, na Dolu v Planini pri Ajdovščini, v Vočah pri Tolminu, v Kamnu pri Kobarišu, v Srednjem Kanomiju pri Idriji, v Podgorjah, na Livadah, pri Sv. Antonu, v Motovunu, v Merišah, Padernu in Sbandatu pri Početu, pri Sv. Nikoliju, pri Labincu, v Borutu pri Boljunu, v Tuplju pri Pazinu, v Javoru, Podbežah in Gradšču pri Podgradu, v Ravnh in še treh krajih na desnem bregu Zlobe.

Poleg teh je bilo po odredbi prosvetnega ministra za letošnje šolsko leto ustanovljenih že 9 državnih osnovnih šol in 10 šol, ki so jih ustanovile posamezne nacionalne družbe, med njimi v prvi vrsti proslula "Italia Redenta."

Občinski svet v Bovec

Gorički prefekt je podpisal v poslednjih dneh spet 31 dekreto v sprememb slovenskih in hrvatskih prilimkov. Med drugimi so bili sprememjeni prilimki Stepčić v Steffu, Sabac v Saba, Poljanec v Pogliani, Milovac v Milu, Pečenjak v Pizzignacco, Pertot v Berti, Mišač v Milazzi, Rencelj v Renzi, Rojec v Rossi ifd.

Občinski svet v Bovec

Gorički prefekt je imenovan na občinski svet v Bovec. Njegovi člani so Karnele Floridia, Josip Plais, Arhangel Peppo, Josip Zore in Ivan Bradaschia. Pred prefektom, ki mu jih je predstavil bovenski podestat Berti, so položili prigovor.

Idrija — velika tržnjava

Po izjavah primorskih beguncov izpremlja italijanska država Istrije in njeno okolico v veliko tržnjava, ki bo igral velike vlogo v vojni, ki utegne priti kdaj do nje med Italijo in Jugoslavijo. V vseh treh občinah Crni vrh, Idrija in Cerkno, ki so same obmejne občine, so od vlade



Občinos Penneyvajanje

Predsedniška vojnilna borba je odvrnila široko pozornost od proslave v Philadelphia 250-letnici prihoda Williama Penna v to deželo. Ta občinstva je velikanskega zgodovinskega interesa. Kajti delovanje Penna, ustanovitelja Pennsylvanije in zagovornika državljancev in verske svobode, je ozko povezano z zgodovino priseljevanja v Ameriko.

Dandanek se nam zdi, kot da zagovarjanje splošne tolerantnosti ne predpostavlja posebnega junastva od strani zagovornika. Ali treba le imeti v mislih, da je bilo ob koncu šestnajstega stoletja, ko je William Penn zagovarjal načelo politične in verske strpnosti v Ameriki — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holandskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Celotno se nam zdi, kot da zagovarjanje splošne tolerantnosti ne predpostavlja posebnega junastva od strani zagovornika. Ali treba le imeti v mislih, da je bilo ob koncu šestnajstega stoletja, ko je William Penn zagovarjal načelo politične in verske strpnosti v Ameriki — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holandskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali po Evropi.

Pri seljanju v Pennsylvanijo se je nadaljevalo v teknu Pennovega življenja in po njem. V samem letu 1748 je bil 12.000 Nemcev izkračalo v Philadelphia. Ob izkračevanju je bil Penn v občinstvo kvakerske republike — in pred tem v svoji angleški domovini, na Holanskem in na Nemškem. Bil je to čas, ko so verski boji še vedno razvajali

Jack London:

ŽELEZNA PETA

Socijalni roman—Prevel Ivan Vuk.

Opazila sem, da se je oče jezil zbog Ernstovega molka. Porabil je neko pavzo in ga prosil, naj nekaj pove. On pa je, češ, "da nima ničesar povедeni," zmagal s pleči, ter mirno dalje jedel osoljene mandeljine.

Ali oče se ni dal odpraviti. Čez nekaj časa reče:

"Med seboj imamo člana delavskega razreda. Prepričan sem, da lahko razjasni s svojega stališča marsikaj, kar bi bilo koristno in razveseljivo. Prosim, gospod Everhard!"

Nazvoči so pokazali dobrovrogjo zanimanje in prosili Ernsta, naj obrazloži svoje poglede. Obnašanje vseh napravnemu je bilo tako trdovratno in prijazno, da je bilo videti naravnost ponikujoče. Videla sem, da je Ernst to opazil in da ga je zabaval. Ozra se je počasi naokrog in opazila sem smejoči blisk v njegovih očeh.

"Nisem več v pristojnosti duhovniških zavodov," je rekel in nato skromno in nedoločno obmolknil.

"Povejte, povejte," so ga jeli siliti in dr. Hammerfield reče:

"Odkritosrnost moža, ako je resnična, nam ne bo neprjetna."

Ernst se lahko nasmehe.

"Vi torej razlikujete odkritosrnost in resničnost?"

Dr. Hammerfield težko vzduhne in zagrne svoje besede v izrek:

"Najboljši iz nas se lahko zmoti, mlađi gospod, najboljši iz nas."

Družanje Ernsta se je naglo spremenilo. Postal je popolnoma drug.

"Dobro," je rekel. "Dovolite mi potem povedati že v naprej, da se motite vsi. Vi, o delavskem razredu ne veste nič in še manj nego nič. Vaša sociologija je napačna ravno tako in načrno, kakor vaš način življena."

Ni udinkovalo tako zelo to, kaj je povedal, nego, kako je povedal. Zgrajala sem se pri prvih zvokih njegovega glasu, ki je bil tako smel, kakor njegove oči. Kakor glas trombe, me je prečinil ta glas. In vse družba se je vznejevoljila in bila pokolebana v svoji enotnosti in puščobi.

"Kaj je tako strašno napačnega in narobe v načinu mišljenju, mlađi mož," je vprašal dr. Hammerfield. In že je ležalo nekaj nepriznega v njegovem glasu in govoru.

"Metafizik ste. Vi lahko dokazete vse potom metafizike; in zato lahko vsak metafizik drugemu metafiziku v svojo lastno zabavo dokaze, da se moti. Vi ste anarhisti v načinu mišljenja in slabih urejevalci sveta. Vsak iz vse živi v svojem svetu, ki si ga je ustvaril sam po svoji lastni fantaziji in po svojih lastnih željah. Vi ne poznate resničnega sveta, v katerem živite in vaše mišljenje nima v resničnem svetu nobenega prostora, razen toliko, v kolikor je kot pojavi duševnih zmed."

Ali veste, na kaj ste me spominjali, ko sem, sedec pri mizi, poslušal vaše razgovore? Na školstvu v srednjem veku, ki so svečano in učeno razpravljali napeto zagotek, koliko angeljev lahko pleše na koncu igle. Torej, gospoda, vi stojite intelektualnemu življenu dvajsetega stoletja tako daleč oddaljeni, kakor indijski čarodej, ki je pred 10.000 leti opravljal v pragozdovih svoja zakljanja."

Ko je Ernst govoril, je njegov obraz gorel v lahnem razburjenju, njegove oči so blečale in se iskrile. Brada in čeljust so pa bile, kakor pripravljene k spopadu. To je bila njegova posebnost, ki je vedno podčigrala poslušalce. Nje-

K. R. G. Brown:

Mož, ki je sedem ur čakal svojo ženo

Dobil sem ga v restavraciji ABC blizu Marble Arch. Sedel je v naslanju za mizo in žalostno strmel na stensko uro. S svojo razmršeno brado, ki je izpod nje gledala rdeča, ogoljena pentija, je bil videti kakor preplašena ovca.

Sedel mi je nasproti. Pristopila je natakarica, potegnila s prezirljivim obrazom krajnji krožnik izpred njega in osorno rekle:

"Ali naj še kaj prinesem?"

Možiček se je stresel, še enkrat pogledal na uro in rekel z drhtecim glasom:

"Zelet bi ... morda ... morda bi mi lahko prinesli ... jaje na maslu ..."

"Jaje na maslu?" je izzivalno ponovila natakarica in se obrnila še k meni. Plaho sem ji povedal svoje skromne želje. Dvignila je glavo in ponosno odšla.

Možiček se je nekaj časa neravnouzno igral z vilicami. Bojazljivo me je ogledoval od glave do nog, pokašljal in rekel potem v zadregi:

"Oprostite, gospod, ali bi mi lahko nekaj povediti?"

"Prosim, če bom le mogel," sem ga vzpodbudil.

"Ali ... ali gre ta ura prav?"

"Pol sedmih je," sem dejal in

pogledal na svojo uro. "Da, prav gre."

"Bal sem se že, da ne gre," je žalostno odvrnil. Hvala za prisotnost."

Natakarica se je spet pokazala za njegovim hrbtom, postavila na mizo krožnik in odila že bolj ponosno kakor prej.

Možiček je vzduhnil in se z nekakšnim izrazom gnusa zaledal v prinešeno jed.

"Strašno, je obupno zastopal. "Res strašno . . ."

"Da, prav imate," sem mu priznal. "Se nikdar nisem videl tako ogabnega jajca na maslu. Toda . . . sij vam ga ni treba pojesti . . ."

Možiček je skoraj zajokal in skril obraz v dlan.

"Ne razumete me, gospod," je odvrnil. "Nisem misil na jaje, ampak na svojo usodo. Oh, koliko sem že naročil!"

Sumljivo me je pogledal, potem pa je po kratkem razmišljanju odrinil jajec z masom stran, pomaknil svoj stol k moji mizi in rekel:

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Cakam namreč svojo ženo . . ."

"Ah!" sem odvrnil. "Milostiva se je malce zakasnila. Zato sem pa vendar ne bi bilo treba razburjati. Rajši še malo počakajte! Saj poznate ženske!"

"Vem!" je zajedal. "Vse so enake. Nobena ni boljša od moje. Toda morali bi vedeti, da jo čakam že sedem ur!"

sebi pa tudi nimam ničesar, kar bi ji dal v nastave, zato se ni sem upal stopiti k blagajni. Sicer sem bil pa prepičan, da pride žena prej ali sicer. Zato sem naročil kosilo še drugič. Natakarice so tako čudne ženske.

"Res je! Poznam jih. Ni dobro imeti z njimi opravka."

"Naročil sem torej klobasico s krompirjevim pirejem," je nadaljeval možiček. "Jedel sem bil po gostih, sem opazil, da se za sošenjno mizo neki gospod, ki sem ga na videz poznal, zaven njega pa nekdo, ki mu nisem mogel videti v lice. Nenadoma pa sem zacul glas, ki je pravil mojemu znancu:

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?

Jedel, sem sardine, sardine, čajni prepečenec, mehka in trda jajca, kruh s sirovim maslom, razne torte, mesne paštete, pečene ribe, sladičice, cokoladne rezine, cel kup močnatih jedi, več vrst pečenke in . . . ne vem, kaj še vse. Naštrel sem samo to, da sem popil pet litrov piva, štiri limonade in skoraj dva litra čaja . . ."

Glast mu je pojemal, da je jel jedlati. Kar zgrozil sem se, ko sem pomislil, kakšna minka mora biti, če človek toliko pojde in zravn ne prosi.

Vzduhnik je z glasom, ki je izdal do grla napolnjenega človeka in dodal:

"Zdjalo bodo restavracijo zapri, a jaz ne vem, niti mislim si ne sem, kaj bo z menoj, ko bodo videli, da ne morem plačati račune. Ali pa me celo zapro! Ponišlite, takša sramota!"

Obupno se je bil s pestnji po glavi:

"Se enkrat naj mi reče žena, naj jo v Lyonsu cakam!"

"V Lyonsu?" sem ga začuden vprašal. "Kakšen Lyons? Saj vendar v restavraciji. A. B. Co."

Možiček je skočil, pokonču, kakor bi ga bil nekdo zboldel s ščonom.

"Kaj?" je vzlusknil. "Kaj mi pripovedujete?"

Obrnil se je in pogledal kakor blzen okoli sebe, potem pa je zakrilih z rokami in obupno začutil:

"Moj Bog! Zmotil sem se! Cakala me je v Lyonsu!"

"No, no," sem ga ljubeznično potolabil. "Zdelo se mi je, da mu gre že na jok." Vendar ne mislim, da vas bom pustil na cedilu. Ne bodo vas zaprli. Vaš račun plačam."

Možičkov obraz se je zdaj zjansil. Zgrabil me je za roke in mi jih je iz hvalenosti trešti, da mi jih je skoraj iztrgal.

"O, hvala vam . . . iskrena hvala . . . kako ste bili dobri z menoj; ubogim siromakom . . . Samo posojilo naj bo . . . v treh dneh se vrnam . . . dajte mi, prosim, svoj naslov . . . Natakarica . . . Račun . . . Plačam!"

Natakarica je milostno prisluhila, hitro krčunala in vrgla list na mizo.

"122 frankov 40 centov" se je možiček prestrelil.

Nekaj drugega je spet napolnil:

Ranjeni Illinoiski radar Peter Borgogne v bolnišnici. Milenik ga je obstrail.

"Saj ni čokko!" sem ga potolabil.

Pet minut nato sem mu dal svojo posetnico in še enkrat sem moral poslušati vse izraze njene hvaljnosti. Nato sva se razšla, kot najboljša prijatelja.

Teden dni nato sem slučajno

spet stopil v neko restavracijo

na Marble Arch. Ko sem gle-

dal po gostih, sem opazil, da se

za sošenjno mizo neki gospod,

ki sem ga na videz poznal,

zaven njega pa nekdo,

ki mu nisem mogel videti v lice.

Nena-

doma pa sem zacul glas,

ki je

pravil mojemu znancu:

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?

Jedel, sem sardine, sardine, čajni prepečenec, mehka in trda jajca, kruh s sirovim maslom, razne torte, mesne paštete, pečene ribe, sladičice, cokoladne rezine, cel kup močnatih jedi, več vrst pečenke in . . . ne vem, kaj še vse. Naštrel sem samo to, da sem popil pet litrov piva, štiri limonade in skoraj dva litra čaja . . ."

Glast mu je pojemal, da je jel jedlati. Kar zgrozil sem se, ko sem pomislil, kakšna minka mora biti, če človek toliko pojde in zravn ne prosi.

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?

Jedel, sem sardine, sardine, čajni prepečenec, mehka in trda jajca, kruh s sirovim maslom, razne torte, mesne paštete, pečene ribe, sladičice, cokoladne rezine, cel kup močnatih jedi, več vrst pečenke in . . . ne vem, kaj še vse. Naštrel sem samo to, da sem popil pet litrov piva, štiri limonade in skoraj dva litra čaja . . ."

Glast mu je pojemal, da je jel jedlati. Kar zgrozil sem se, ko sem pomislil, kakšna minka mora biti, če človek toliko pojde in zravn ne prosi.

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?

Jedel, sem sardine, sardine, čajni prepečenec, mehka in trda jajca, kruh s sirovim maslom, razne torte, mesne paštete, pečene ribe, sladičice, cokoladne rezine, cel kup močnatih jedi, več vrst pečenke in . . . ne vem, kaj še vse. Naštrel sem samo to, da sem popil pet litrov piva, štiri limonade in skoraj dva litra čaja . . ."

Glast mu je pojemal, da je jel jedlati. Kar zgrozil sem se, ko sem pomislil, kakšna minka mora biti, če človek toliko pojde in zravn ne prosi.

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?

Jedel, sem sardine, sardine, čajni prepečenec, mehka in trda jajca, kruh s sirovim maslom, razne torte, mesne paštete, pečene ribe, sladičice, cokoladne rezine, cel kup močnatih jedi, več vrst pečenke in . . . ne vem, kaj še vse. Naštrel sem samo to, da sem popil pet litrov piva, štiri limonade in skoraj dva litra čaja . . ."

Glast mu je pojemal, da je jel jedlati. Kar zgrozil sem se, ko sem pomislil, kakšna minka mora biti, če človek toliko pojde in zravn ne prosi.

"Sodim, da ne morete biti slab človek. Zaupati vam hočem ker je gledala tako srđito, da sem moral neprestano naročati. Ždaj pa pride najhujše. Cim več sem jedel, tem bolj sem se bal konca. Moj račun je že rasel v desetake. Kdo jih bo dal, če ne bo žene?